

فصلنامه مطالعات زبان و ترجمه (دانشکده ادبیات و علوم انسانی)، علمی - پژوهشی، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۳

بررسی تطبیقی استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش‌های مقدمه و بحث مقالات پژوهشی

نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی انگلیسی رشته‌های کشاورزی

حسن سودمند افشار (استادیار آموزش زبان انگلیسی دانشگاه بوعلی سینا همدان، همدان، نویسنده مسئول)

hassansoodmand@gmail.com

روژین قصلانی (کارشناسی ارشد آموزش زبان انگلیسی دانشگاه بوعلی سینا همدان، همدان)

rozhin.ghaslani@yahoo.com

بهروز کلاتری (کارشناسی ارشد آموزش زبان انگلیسی دانشگاه بوعلی سینا همدان، همدان)

behroozkalantari6172@yahoo.com

چکیده

مطالعه حاضر، با استفاده از تحلیل پیکره و مصاحبه، به بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود در استفاده از راهبردهای احتیاط‌آمیز در بخش‌های مقدمه و بحث مقالات پژوهشی نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی می‌پردازد. بدین منظور، پیکره‌ای مشتمل بر چهل مقاله کشاورزی (بیست مقاله انگلیسی کشاورزی از نویسندگان ایرانی و بیست مقاله از نویسندگان غیر ایرانی) انتخاب شد. جمع‌آوری داده‌های پیکره بر اساس طبقه‌بندی پیشنهادشده توسط سلگر-مایر (۱۹۹۴) صورت گرفت. داده‌ها از طریق نرم‌افزار **SPSS** و با استفاده از آمار توصیفی و روش آماری مربع خبی (خی دو) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین فراوانی استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش‌های مقدمه و بحث مقالات نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی وجود دارد. همچنین در اقدامی نوآورانه، با ۳۲ نفر از نویسندگان ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی مصاحبه‌ای انجام شد. تحلیل محتوای مصاحبه‌ها نشان داد «عدم آگاهی نویسندگان ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز» و همچنین «ضعف زبان انگلیسی» ایشان به ترتیب بیشترین تأثیر را در عدم استفاده آن‌ها از این عبارات داشتند.

کلیدواژه‌ها: عبارات احتیاط‌آمیز، مقالات پژوهشی کشاورزی، بحث، مقدمه، نویسندگان ایرانی، نویسندگان غیر ایرانی.

۱. مقدمه

زبان انگلیسی به عنوان زبان علمی جهان به رسمیت شناخته شده و بسیاری از نویسندگان غیر انگلیسی مایل اند یافته های مطالعات خود را به زبان انگلیسی منتشر کنند؛ بنابراین، نویسندگان غیر انگلیسی زبان نیاز به آشنایی با قواعد نگارش مقالات پژوهشی در یک جامعه با گفتمان خاص دارند. همچنین، برای استفاده کنندگان انگلیسی با اهداف ویژه^۱ و اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته های مختلف ضرورت دارد تا در مطالب نوشتاری خود این قواعد را مدنظر قرار دهند تا بتوانند از این رهگذر در گفتمان علمی بین المللی سهمیم شده و اطلاعات خود را با سایرین به اشتراک بگذارند.

استفاده از عبارات احتیاط آمیز یکی از دشوارترین و مهم ترین مسائل برای نویسندگان غیر انگلیسی زبان در نگارش مقالات پژوهشی است (هایل اند، ۱۹۹۶ الف). این مسئله توجه زیادی را به خود معطوف نموده و مطالعات متعددی در زمینه لزوم استفاده از این عبارات انجام شده است (اسکلتون^۲، ۱۹۸۸؛ تحریریان و شهزمانی، ۲۰۰۹؛ سلگر-مایر^۳، ۱۹۹۴؛ عطایی و صدر، ۲۰۰۸؛ فلاحتی، ۲۰۰۴؛ هایل اند^۴، ۱۹۹۸ و ۱۹۹۹).

به عقیده سویلز^۵ (۱۹۹۰)، یکی از سبک های نگارش علمی، نگارش مقالات پژوهشی است و مقالات، ابزار اصلی برقراری ارتباط در گفتمان علمی هستند. در نگارش مقالات علمی، نویسندگان باید قواعد نوشتار در یک رشته خاص را در نظر بگیرند. یکی از این قواعد چگونگی استفاده از عبارات احتیاط آمیز در نگارش مقالات پژوهشی است.

هایل اند (۱۹۹۸) معتقد است آگاهی از عبارات زبانی و کلامی زبان انگلیسی برای محققانی که می خواهند آثار خود را در مجلات بین المللی منتشر کنند، ضروری است. استفاده از عبارات احتیاط آمیز یکی از ویژگی های اساسی در گفتمان علمی است (رونندز^۶، ۱۹۸۲) که این امکان را

---

1 English for Specific Purposes (ESP)

2 Skelton

3 Salager-Meyer

4 Hyland

5 Swales

6 Rounds

برای نویسندگان فراهم می‌کند تا از این طریق، میزان اطمینان و اعتماد خود را نسبت به اظهارات و ادعایشان نشان داده و راهی برای ایجاد ارتباط با خوانندگان پیدا کنند (فلاحی، ۲۰۰۴).

نویسندگان با استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز به خوانندگان خود اجازه می‌دهند تا در مورد اظهارات و ادعایشان قضاوت کنند. هایل‌اند (۱۹۹۶ الف) در بررسی استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در نوشته‌های علمی دریافت که نویسندگان غیر انگلیسی زبان به‌طور کلی فاقد توانایی استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در ادعاها و بیانات خود بوده و قادر به پیروی از قواعد مقالات پژوهشی نیستند. هایل‌اند (۱۹۹۶ الف) بر اساس نتایج حاصل از مطالعاتش، اظهار داشت که نویسندگان غیر انگلیسی زبان همواره نیاز به آموزش در استفاده مناسب از عبارات احتیاط‌آمیز دارند. وی معتقد است که عدم توانایی استفاده مناسب از عبارات احتیاط‌آمیز مانع حضور فعال نویسندگان غیر انگلیسی زبان در دنیای پژوهش می‌شود که در آن اغلب از زبان انگلیسی استفاده می‌شود (هایل‌اند، ۱۹۹۶ ب).

لیکاف^۱ (۱۹۷۲: ۴۷۱) اصطلاح "احتیاط‌آمیز بودن"^۲ را معرفی کرد و به‌طور کلی این اصطلاح را به کلماتی که مطالب را کم و بیش با شک و تردید همراه می‌کنند، اطلاق نمود. تعریف و تفسیر لیکاف از عبارات احتیاط‌آمیز، نقطه شروعی برای تجزیه و تحلیل‌های بعدی در مورد عبارات احتیاط‌آمیز شد. بر خلاف ایده رایج در میان منطقدانان آن زمان، لیکاف (۱۹۷۲: ۱۸۳) معتقد بود که جملات زبان‌های طبیعی، درست، نادرست و یا فاقد ارزش حقیقی هستند. لیکاف اظهار داشت که مفاهیم زبان‌های طبیعی مرزهای مبهمی داشته و جملات می‌توانند اغلب تا حدی نادرست یا درست باشند.

پس از این که لیکاف (۱۹۷۲) اصطلاح احتیاط‌آمیز بودن را معرفی نمود، سایر محققان این مفهوم را به دیگر رشته‌ها و جنبه‌ها تعمیم دادند. پرنس، فریدر و بوسک^۳ (۱۹۸۲) بر اساس کار لیکاف، عبارات احتیاط‌آمیز را در گفتمان گفتاری پزشکی مورد بررسی قرار داده و دو گروه از

---

1 Lakoff

2 Hedging

3 Prince, Frader and Bosk

عبارات احتیاط‌آمیز را پیشنهاد کردند. گروهی را که شرایط صدق گزاره را تحت تأثیر قرار می‌دهد، "نزدیک شونده"^۱ نامیده، و گروهی را که شرایط صدق گزاره را تحت تأثیر قرار نداده، اما منعکس‌کننده درجه‌ای از تعهد گوینده به ارزش صدق کل گزاره هستند، "سپر واژه"^۲ نامیدند.

براون و لوینسون^۳ (۱۹۸۷) نظریه کنش گفتاری عبارات احتیاط‌آمیز^۴ را معرفی کردند. آن‌ها مفهوم احتیاط‌آمیز بودن را به ادب منفی^۵ مربوط دانسته و پیشنهاد کردند که احتیاط‌آمیز بودن برای جلوگیری از تهدیدات شرکت کنندگان در یک گفتار مورد استفاده قرار گیرد و آن را به‌عنوان نشانه‌ای از ادب تفسیر کردند (فلاحی، ۲۰۰۴). مدل پیشنهادی براون و لوینسون (۱۹۸۷) در زمینه راهبردهای ادب نیز، ایده‌های جدیدی برای بررسی نقش عبارات احتیاط‌آمیز ارائه داد. بر اساس این مدل، سخنگویان از ابزارهای نحوی و واژگانی متفاوتی استفاده می‌کنند تا قدرت ادعا و میزان اطمینان اظهارات خود را کاهش دهند؛ چراکه سخنگویان تمایل به حفظ وجهه دارند تا از جانب شنونده، بیشتر مورد پذیرش قرار گرفته و همچنین از انتقادهای احتمالی مصون بمانند. این ابزارها را می‌توان بر اساس بافت، به‌عنوان عبارات احتیاط‌آمیز تعبیر کرد (ماکانن و شرودر^۶، ۱۹۹۷).

هایل‌اند (۱۹۹۸: ۵) نیز با تکیه بر اهمیت عبارات احتیاط‌آمیز در مقالات پژوهشی، به تعریف این عبارات پرداخت: ابزاری که از طریق آن نویسنده می‌تواند یک گزاره را به جای حقیقت مسلم، به‌صورت نظریه و عقیده ارائه دهد. او اظهار داشت که عبارات احتیاط‌آمیز ابزارهای زبانی هستند که الف) عدم وقوف کامل به ارزش واقعی یک گزاره و ب) تمایل به عدم بیان تعهد قطعی را نشان می‌دهند.

---

1 Approximators

2 Shields

3 Brown and Levinson

4 Speech Acts Theory of hedging

5 Negative politeness

6 Markanen and Schroder

طبقه‌بندی عبارات احتیاط‌آمیز

دسته‌بندی‌های متنوعی از انواع عبارات احتیاط‌آمیز در ادبیات تحقیق در این زمینه مشاهده می‌شوند که در این مقاله، مجال پرداختن به همه آن‌ها وجود ندارد، اما می‌توان دو تقسیم‌بندی عمده را که در اکثر مطالعات انجام شده در این خصوص مورد استفاده قرار گرفته‌اند، مورد بحث و بررسی قرار داد. این دو تقسیم‌بندی عبارت‌اند از طبقه‌بندی هایل‌اند (۱۹۹۸) و دسته‌بندی ارائه‌شده توسط سلگر-مایر (۱۹۹۴) که در ادامه به‌طور اختصار به آن‌ها پرداخته می‌شود:

هایل‌اند (۱۹۹۶ ب: ۴۳۹) عبارات احتیاط‌آمیز گفتمان‌های علمی را به دو دسته اصلی، یعنی محتوا محور و خواننده محور، طبقه‌بندی می‌کند. به گفته وی، عبارات احتیاط‌آمیز محتوا محور رابطه میان محتوای گزاره‌ها و بیان واقعیت را کاهش داده، و انطباق نظر نویسنده را با آن چه در جهان تصور می‌شود، محتاطانه بیان می‌کنند.

دسته محتوا محور به دو زیرمجموعه صحت محور^۱ و نویسنده محور^۲ طبقه‌بندی می‌شوند. به عقیده هایل‌اند (۱۹۹۸)، عبارات احتیاط‌آمیز صحت محور عباراتی هستند که تمایل نویسنده را به بیان گزاره‌ها با صحت و دقت بیشتری نشان داده و خود به دو زیرمجموعه کوچک‌تر شامل عبارات احتیاط‌آمیز وصفی^۳ و عبارات احتیاط‌آمیز پایایی^۴ تقسیم‌بندی می‌شوند. عبارات گروه اول (عبارات احتیاط‌آمیز وصفی) زمانی استفاده می‌شوند که تفاوتی بین تصورات ما از رفتار آرمانی طبیعت و واقعیت‌های موجود وجود دارد که شامل قیود و ترکیبات قیدی می‌شود. عبارات احتیاط‌آمیز پایایی، میزان یقین و باور ما از صحت گزاره‌ها را که بر اساس استنباط، حدس و گمان منطقی و تکرار تجارب از دانسته‌های موجود به دست می‌آیند، نشان می‌دهند و شامل افعال کمکی، افعال حالت^۵، افعال کامل، صفات و اسامی هستند.

-
- 1 Accuracy-oriented
  - 2 Writer-oriented
  - 3 Attribute hedges
  - 4 Reliability hedges
  - 5 Modal verbs

عبارات احتیاط‌آمیز نویسنده محور، به میزان تعهد نویسندگان در بیان ادعاهای علمی اطلاق شده و نویسنده را از عواقب احتمالی تعمیم ایده‌ها محافظت نموده و باعث کاهش تعهدات نویسنده در قبال موضوع مورد بحث می‌شوند (هایل‌اند، ۱۹۹۸).

دومین تقسیم‌بندی ارائه شده در خصوص عبارات احتیاط‌آمیز، دسته‌بندی سلگر-مایر (۱۹۹۴) است. سلگر-مایر (۱۹۹۴) در مطالعه‌ای پیرامون گفتمان نوشتاری پزشکی، پانزده مقاله پزشکی را تجزیه و تحلیل کرده و عبارات احتیاط‌آمیز را به پنج دسته به شرح زیر تقسیم کرد:

۱. سپر واژه‌ها: این کلمات عبارت‌اند از افعال حالت که امکان وقوع را نشان می‌دهند؛ افعال نیمه کمکی^۱ (افعالی نظیر *به نظر می‌رسد*، *به نظر می‌آید*)، قیده‌های احتمال (احتمالاً، به احتمال زیاد)، افعال شناختی^۲ (پیشنهاد کردن، حدس زدن و گمان کردن) و صفات.
۲. نزدیک شونده‌ها: کلمه‌ها و یا عباراتی که مقدار، درجه، فراوانی و زمان را بیان می‌کنند (عباراتی مانند *حدوداً*، *تقریباً*، *تا حدودی*، *کاملاً*، *اغلب*).
۳. عبارات احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده^۳: کلمه‌ها و یا عباراتی که بیانگر تردید شخصی نویسنده و دخالت مستقیم وی می‌باشند (عباراتی مانند، *به اعتقاد من*، *طبق دانسته‌های ما*، *به نظر ما/من*، *تا آنجایی که من می‌دانم/اطلاع دارم و...*).
۴. عبارات احتیاط‌آمیز دارای بار عاطفی^۴: عباراتی که واکنش نویسنده نسبت به مطالب مورد بحث را نشان می‌دهند (عباراتی مانند، *بسیار دشوار* / *جالب است*، *از اهمیت ویژه برخوردار است*، *به طور غیر منتظره و...*).
۵. عبارات احتیاط‌آمیز مرکب^۵ که شامل عبارات احتیاط‌آمیز دوگانه، عبارات احتیاط‌آمیز سه گانه و عبارات احتیاط‌آمیز چهارگانه مانند *محمّل است*، *این احتمال وجود دارد*، *ممکن است بتوان گفت*، *بعید به نظر می‌آید و...* می‌باشند.

1 Semi-auxiliaries

2 Epistemic verbs

3 Authors' insufficiency and doubt

4 Emotionally-charged expressions

5 Compound Hedges

به عقیده سلگر-مایر (۱۹۹۴) اگر نویسندگان غیر انگلیسی زبان می‌خواهند در جهان علم مؤثر واقع شوند، باید قادر به تشخیص عبارات احتیاط‌آمیز در متون نوشتاری بوده و در صورت لزوم بتوانند از آن‌ها در نگارش آثار پژوهشی خود استفاده نمایند. به‌کارگیری عبارات احتیاط‌آمیز را می‌توان به‌عنوان یک راهبرد در نظر گرفت که از رهگذر آن نویسندگان مطالب علمی نشان می‌دهند که به محدودیت‌های تحقیق خود واقف بوده، آثار خود را مورد نقد قرار داده و به خوانندگان نشان می‌دهند که تا چه حد نظرات و اظهاراتشان به واقعیت نزدیک است (وارتالا^۱، ۲۰۰۱).

۱. یافته‌های پژوهش‌های قبلی

مطالعات درون زبانی متعددی، تفاوت میزان استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش‌های مختلف مقالات پژوهشی را نشان داده‌اند. به‌عنوان مثال، همان‌طور یک‌ه قبلاً ذکر شد، سلگر-مایر (۱۹۹۴) پانزده مقاله پزشکی را تجزیه و تحلیل کرده و عبارات احتیاط‌آمیز و فراوانی آن‌ها را در بخش‌های مختلف نوشتار با استفاده از روش تجزیه و تحلیل متنی شناسایی کرد. نتایج به‌دست‌آمده از تحقیقات وی، فراوانی بالای استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز مانند سپر واژه‌ها، نزدیک شونده‌ها و عبارات احتیاط‌آمیز مرکب را در مطالب علمی نشان داد. استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در مقالات پزشکی تجزیه و تحلیل شده توسط سلگر-مایر مؤید این نکته است که میان بخش‌های مختلف مقالات پژوهشی از نظر میزان استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز تفاوت قابل ملاحظه‌ای وجود دارد و این بخش‌ها کارکردهای لفظی مختلفی را که توسط منابع مختلف زبانی تنظیم می‌شوند، ایجاد می‌کنند.

در تحقیق دیگری، لا^۲ (۱۹۹۹) یک‌صد مقاله نگارش شده به زبان تایوانی را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و بخش‌های مختلف ساختار متن را در این مقالات پژوهشی بررسی کرد. نتایج حاصل از مطالعه او نشان داد که عبارات احتیاط‌آمیز، اغلب در بخش "بحث" استفاده

---

1 Varttala

2 Lau

می‌شوند، چراکه نویسندگان، زمانی که نتایج یافته‌های خود را در بخش بحث ارائه می‌دهند، بیشتر با استدلال منطقی سر و کار دارند.

میزان استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز نه تنها در میان بخش‌های مختلف مقالات پژوهشی، بلکه بر اساس یافته‌های برخی از محققان، در رشته‌های مختلف نیز متفاوت است. به‌عنوان مثال، وارتالا (۲۰۰۱)، عبارات احتیاط‌آمیز را در سه رشته اقتصاد، پزشکی، و فناوری مورد بررسی قرار داد. بر اساس یافته‌های وی، عبارات احتیاط‌آمیز در مقالات رشته اقتصاد، بیشتر از پزشکی و فناوری استفاده شده و تعداد کل عبارات احتیاط‌آمیز در پزشکی و فناوری نسبت به اقتصاد، حدود یک سوم کمتر بود. این مطالعه همچنین نشان داد که بخش بحث در مقالات پژوهشی، محتاط‌ترین بخش است. یافته‌ها همچنین نشان داد که عبارات احتیاط‌آمیز در مقالات پژوهشی رشته فناوری بیشتر از دو رشته دیگر توزیع شده است. همچنین، استاجی و افشین (۱۳۹۰)، استفاده کاربرد شناختی عبارات احتیاط‌آمیز را در یک صد و چهارده مقاله علمی پژوهشی فارسی در رشته‌های شیمی و ادبیات (پنجاه و هفت مقاله شیمی و پنجاه و هفت مقاله ادبیات) بررسی کردند. نتایج تحلیل داده‌های آن‌ها نشان داد که توزیع عبارات احتیاط‌آمیز در دو رشته ادبیات و شیمی متفاوت است، به‌طوری‌که فراوانی این عبارات در رشته ادبیات بیشتر از شیمی است و این مسئله به دلیل طبیعت متفاوت و ماهیت استدلال‌های مربوط به دو رشته یاد شده می‌باشد. طبق نظر فلاحتی (۲۰۰۴)، علت وجود تفاوت در میزان استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در رشته‌های مختلف می‌تواند با فرهنگ نگارش در رشته‌های مختلف و میزان و نحوه استفاده از ویژگی‌های فصاحتی و بلاغتی مرتبط باشد.

میزان استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در مطالعات بین‌زبانی نیز مورد بررسی قرار گرفته است. این مطالعات، تفاوت سبک‌ها و عرف‌های مختلف نگارشی از زبانی به زبانی دیگر را نشان می‌دهند. برخی از زبان‌ها مانند زبان چینی سبک صریح‌تر و قاطعانه‌تر را ترجیح می‌دهند (یانگ، ۲۰۰۳) و بعضی دیگر از آن‌ها مانند زبان فنلاندی سبک محافظه‌کارانه‌تر را می‌پسندند (کریسمور و همکاران، ۱۹۹۳ به نقل از فلاحتی، ۲۰۰۴).

به‌علاوه، علت وجود تفاوت در کاربرد عبارات احتیاط‌آمیز در میان زبان‌های مختلف را می‌توان به تفاوت‌های فرهنگی آن‌ها نسبت داد (هابل‌اند، ۱۹۹۵) که با یافته‌های پژوهش‌های

محققان در این زمینه همخوانی دارد. به‌عنوان مثال، یانگ^۱ (۲۰۰۳)، استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در گفت‌وگوهای علمی در زبان انگلیسی و چینی را مورد بررسی قرار داده و فراوانی و توزیع این عبارات را در این دو زبان و بخش‌های مختلف مقالات پژوهشی بررسی نمود. نتایج حاصل از مطالعه وی نشان داد که میزان استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در مقالات پژوهشی انگلیسی نسبت به مقالات پژوهشی چینی سه برابر بیشتر بوده و بخش‌های مقدمه، نتیجه و بحث، دارای بیشترین عبارات احتیاط‌آمیز در مقالات پژوهشی زبان انگلیسی هستند. در همین راستا، ویسلوا^۲ (۲۰۰۱) به بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌ها در میزان استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز بکار رفته در متون انگلیسی با اهداف علمی در زبان‌های انگلیسی و بلغاری پرداخت. او متون نویسندگان انگلیسی، نویسندگان بلغاری و نویسندگان بلغاری به زبان انگلیسی را بررسی کرد. نتایج به‌دست‌آمده از مطالعه وی نشان داد که بیشترین و کمترین استفاده از واژه‌های احتیاط‌آمیز به ترتیب به متون نویسندگان انگلیسی و متون انگلیسی نویسندگان بلغاری اختصاص داشت.

مطالعات بین‌زبانی متعددی نیز در خصوص مقایسه استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در میان نویسندگان ایرانی و غیرایرانی (انگلیسی‌زبانان) انجام گرفته است. به‌عنوان مثال، تحریریان و شهزمانی (۲۰۰۹)، سرمقاله‌های روزنامه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی فارسی و انگلیسی را بررسی نمودند تا به شباهت‌ها و تفاوت‌ها در فراوانی استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در زبان‌های فارسی و انگلیسی پی ببرند. نتایج مطالعه آن‌ها نشان داد که سرمقاله‌های روزنامه‌های انگلیسی از عبارات احتیاط‌آمیز بیشتری نسبت به سرمقاله‌های فارسی بهره برده‌اند. آن‌ها نتیجه گرفتند که تفاوت استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در سرمقاله‌های فارسی و انگلیسی را می‌توان به تفاوت‌های فرهنگی بین دو جامعه و ملاحظات گفت‌وگویی نسبت داد.

همچنین، جلیلی فر (۲۰۰۷)، عبارات احتیاط‌آمیز استفاده شده در بخش چکیده پایان‌نامه‌های سه گروه از محققان انگلیسی‌زبان، فارسی‌زبان و محققان زبان‌های دیگر را در رشته‌های مختلف دانشگاهی مورد بررسی قرار داد. نتایج حاصل از مطالعه وی نشان داد که

---

1 Yang

2 Vassileva

میزان استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش‌های چکیده نه رشته مختلف مورد مطالعه متفاوت بود. همچنین، وی دریافت فارسی‌زبانان تنها نیمی از عبارات احتیاط‌آمیز مورد استفاده انگلیسی‌زبانان را به کار می‌برند و نویسندگان زبان‌های دیگر سه برابر بیشتر از انگلیسی‌زبانان از عبارات احتیاط‌آمیز استفاده می‌کنند. تجزیه و تحلیل این مطالعه، تنوع در استفاده از انواع مختلف عبارات احتیاط‌آمیز بین زبان‌ها را نیز نشان داد.

در مطالعه دیگری، عطایی و صدر (۲۰۰۸) وجود عبارات احتیاط‌آمیز را در بخش‌های بحث مجلات زبانشناسی کاربردی انگلیسی و فارسی مورد بررسی قراردادند. نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که نویسندگان انگلیسی‌زبان بیشتر از فارسی‌زبانان از انواع عبارات احتیاط‌آمیز در بخش بحث و گفتگوی مقالات زبان انگلیسی استفاده می‌کنند و انواع عبارات احتیاط‌آمیز مورد استفاده در مقالات انگلیسی به‌طور معنی‌داری بیشتر از انواع عبارات احتیاط‌آمیز در مقالات فارسی بود.

میرزاپور و راسخ مهند (۲۰۱۲) نیز، فراوانی عبارات احتیاط‌آمیز و تقویت‌کننده‌های مورد استفاده در بخش‌های چکیده، مقدمه، و نتیجه بیست مقاله پژوهشی کتابداری و اطلاع‌رسانی و علوم رایانه نویسندگان انگلیسی‌زبان و غیر انگلیسی‌زبان را مقایسه کردند. یافته‌های مطالعه آن‌ها نشان داد که توزیع کلی عبارات احتیاط‌آمیز و تقویت‌کننده‌ها در مقالات کتابداری و اطلاع‌رسانی از مقالات علوم رایانه بیشتر بود. علاوه بر این، تفاوت قابل‌ملاحظه‌ای بین نویسندگان انگلیسی و غیرانگلیسی در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز و تقویت‌کننده‌ها وجود داشت که با یافته‌های هایل‌اند (۱۹۹۶ الف) در این خصوص - که نقش عبارات احتیاط‌آمیز در مقالات پژوهشی زیست‌شناسی سلولی و مولکولی را بر اساس یک پیکره ۷۵۰۰۰ واژه‌ای برگرفته از بیست و شش مقاله پژوهشی انگلیسی بررسی کرد - مطابقت داشت.

علیرغم اهمیت فراوان عبارات احتیاط‌آمیز در نگارش مقالات علمی و همچنین با وجود بالا بودن فراوانی وقوع این عبارات نسبت به سایر ابزارهای زبانی در نوشتار نویسندگان بومی زبان انگلیسی، به نظر می‌رسد که این عبارات به میزان کافی مورد توجه واقع نشده‌اند (هایل‌اند، ۱۹۹۴). مطالعه و تحقیق در زمینه عبارات احتیاط‌آمیز می‌تواند به نویسندگان غیر بومی زبان انگلیسی کمک کند تا در

ارائه گزاره‌هایی که اطمینان کافی در مورد آن‌ها ندارند دقت کافی معمول داشته و آن‌ها را با ملاحظه بیشتری بیان کنند و بدین ترتیب از عواقب منفی احتمالی گزاره‌های علمی که ممکن است نادرست باشند، اجتناب کنند (هایل‌اند، ۱۹۹۵). مطالعه و تجزیه و تحلیل مقابله‌ای بین زبان انگلیسی و فارسی در مورد میزان و نحوه استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز می‌تواند نویسندگان ایرانی مقالات علمی به زبان انگلیسی را با قواعد و عرف‌های فرهنگ نوشتاری و سبک‌های نگارشی زبان انگلیسی آشنا کند تا با سهولت بیشتری یافته‌های علمی خود را در سطح بین‌المللی به اشتراک بگذارند.

بر همین اساس، با توجه به اهمیت کاربرد عبارات احتیاط‌آمیز در نگارش مقالات علمی و همچنین به دلیل این که تا آنجائی که نویسندگان مقاله مطلع هستند، مطالعه در خور توجهی در زمینه میزان استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز توسط نویسندگان ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی انجام نشده است، این مطالعه به بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود میان بخش‌های "مقدمه" و "بحث" مقالات انگلیسی نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی مقالات پژوهشی رشته‌های کشاورزی در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز پرداخته است. لازم به ذکر است سعی کافی به عمل آمد تا مقالات نویسندگان غیر ایرانی عمدتاً از میان مقالاتی انتخاب گردند که زبان بومی و مادری نویسندگان آن‌ها زبان انگلیسی است و همچنین، مقالاتی انتخاب شدند که دانشگاه و کشور محل تحصیل و تدریس نویسندگان آن‌ها در کشورهای انگلیسی زبان مانند آمریکا، بریتانیا، کانادا، استرالیا و غیره بود. همچنین، اکثر مطالعات قبلی انجام شده در زمینه استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در ایران - که در بالا به برخی از آن‌ها اشاره شد - دریافته‌اند نویسندگان ایرانی مقالات انگلیسی در مقایسه با هم‌تایان انگلیسی‌زبانان، کمتر از عبارات احتیاط‌آمیز استفاده می‌کنند. بنابراین، پژوهش حاضر با استفاده از مصاحبه، به بررسی دلایل استفاده کمتر احتمالی نویسندگان ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی از عبارات احتیاط‌آمیز نیز پرداخته است که در نوع خود ممکن است یک نوآوری محسوب گردد چراکه ظاهراً تحقیقات کمی در این زمینه صورت پذیرفته است.

۳. سؤالات تحقیق

۱. آیا تفاوت معنی‌داری بین نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش "مقدمه" این مقالات وجود دارد؟

۲. آیا تفاوت معنی‌داری بین نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش "بحث" وجود دارد؟
۳. دلایل استفاده کمتر نویسندگان ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز چیست؟

۴. فرضیه‌های تحقیق

- فرضیه خنثی اول: تفاوت معنی‌داری بین نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش "مقدمه" این مقالات وجود ندارد.
- فرضیه خنثی دوم: تفاوت معنی‌داری بین نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش "بحث" وجود ندارد.

۵. مطالب مورد استفاده و روش انجام تحقیق

پیکره‌ای مشتمل بر چهل مقاله پژوهشی رشته کشاورزی، یعنی بیست مقاله نوشته شده به زبان انگلیسی توسط نویسندگان ایرانی و بیست مقاله انگلیسی نویسندگان غیر ایرانی، از مجلات معتبر رشته‌های کشاورزی انتخاب شدند. مطالعه حاضر بر بخش‌های مقدمه و بحث این مقالات پژوهشی متمرکز شد. این مقالات پژوهشی بر اساس دسته‌بندی عبارات احتیاط‌آمیز بر اساس مدل سلگر-مایر (۱۹۹۴) که قبلاً^۱ به‌طور مفصل به آن پرداخته شد، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. تمام مقالات پژوهشی از میان مقالات منتشر شده در سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۲ و از مجلات معتبر کشاورزی مانند *Soil Biology & Biochemistry; Plant Sciences; Agriculture* و *Ecosystems & Environment* انتخاب شدند. هدف از این مطالعه، مقایسه توزیع عبارات احتیاط‌آمیز در بخش‌های مقدمه و بحث مقالات پژوهشی انگلیسی رشته‌های کشاورزی نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی بود. به‌منظور شناسایی عبارات احتیاط‌آمیز مورد استفاده در این مقالات که میزان تردید و عدم قطعیت را نشان می‌دهند، مدل سلگر-مایر (۱۹۹۴) مورد استفاده قرار گرفت.

برای نیل به هدف مذکور، عبارات احتیاط‌آمیز ثبت شده در این مطالعه طبق مدل سلگر-مایر (۱۹۹۴) به پنج دسته با عناوین سپر واژه‌ها، نزدیک شونده‌ها، عبارات احتیاط‌آمیز مرکب، عبارات احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده و عبارات احتیاط‌آمیز دارای بار عاطفی مشخص شدند.

تعداد عبارات احتیاط‌آمیز در بخش‌های مقدمه و بحث در هر مقاله به صورت جداگانه استخراج و سپس درصد کل عبارات احتیاط‌آمیز محاسبه شد. داده‌های به دست آمده از این مطالعه با نرم‌افزار SPSS و با استفاده از تحلیل فراوانی و روش آماری مربع خی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. همچنین، به منظور تجزیه و تحلیل بیشتر نتایج حاصله از تحلیل پیکره جهت پی بردن به دلایل استفاده کمتر نویسندگان ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز، محققان با تعدادی از اساتید رشته‌های کشاورزی مصاحبه‌ای انجام دادند. البته، قبل از مصاحبه تحقیق حاضر، یک مصاحبه با پایلوت با ۱۲ تن از اساتید رشته‌های مختلف کشاورزی انجام و الگوهای مشترک پاسخ‌های ایشان استخراج گردید که پس از بررسی و ویرایش توسط دو تن از متخصصین رشته آموزش زبان انگلیسی که دارای مدرک دکترا در این رشته می‌باشند، پایه و اساس سؤالات مصاحبه مطالعه حاضر قرار گرفت. مصاحبه پژوهش حاضر که از نوع نیم-ساخت و شامل ۵ سؤال بود با ۳۲ نفر از اساتید رشته‌های کشاورزی دانشگاه‌های همدان و کردستان که مقالات برخی از آن‌ها در میان پیکره مورد مطالعه در پژوهش حاضر بود، انجام شد. مصاحبه‌شوندگان بین ۲۸ و ۶۰ ساله بوده و دارای حداقل ده سال سابقه تدریس و پژوهش و همچنین نگارش مقالات انگلیسی در گرایش‌های مختلف کشاورزی بودند. پس از اخذ رضایت مصاحبه‌شوندگان، صدای ایشان ضبط و متعاقباً مصاحبه‌ها مورد تحلیل محتوا (Content Analysis) قرار گرفتند. الگوهای مشترک و پاسخ‌های تکراری استخراج، کد گذاری و نهایتاً داده‌های مصاحبه از طریق تحلیل فراوانی و احتساب درصد، به صورت کمی درآمد.

۶. نتایج تحقیق

۱,۶. نتایج تحلیل پیکره

در این قسمت، بخش‌های مقدمه و بحث پیکره‌ای مشتمل بر چهل مقاله انگلیسی رشته‌های کشاورزی نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و عبارات احتیاط‌آمیز شناسایی شدند. تعداد عبارات احتیاط‌آمیز مورد استفاده در بخش مقدمه مقالات نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی در مجموع به ترتیب ۱۱۶ و ۲۷۹ بود. در حالی که در بخش مقدمه مقالات نویسندگان انگلیسی ۹۱ سپر واژه، ۳۴ عبارت احتیاط‌آمیز مرکب، ۷۹ نزدیک شونده، ۵۹ عبارت احتیاط‌آمیز دارای بار عاطفی و ۱۶ عبارت احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده وجود داشت، در بخش

مقدمه مقالات ایرانی، ۵۳ مورد سپر واژه، ۶ عبارت احتیاط‌آمیز مرکب، ۳۶ عبارت نزدیک شونده، ۱۶ عبارت احتیاط‌آمیز دارای بار عاطفی و ۵ عبارت احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده یافت شد (جدول ۱).

جدول ۱: تعداد و فراوانی عبارات احتیاط‌آمیز مورد استفاده در بخش مقدمه نویسندگان ایرانی و

غیر ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی

		مقدمه		کل
		نویسندگان غیر ایرانی	نویسندگان ایرانی	
سپر واژه‌ها	تعداد درصد	۹۱ ٪۳۲٫۷	۵۳ ٪۴۵٫۸	۱۴۴ ٪۳۶٫۵
عبارات احتیاط‌آمیز مرکب	تعداد درصد	۳۴ ٪۱۲٫۲	۶ ٪۵٫۲	۴۰ ٪۱۰٫۱
نزدیک شونده‌ها	تعداد درصد	۷۹ ٪۲۸٫۳	۳۶ ٪۳۱	۱۱۵ ٪۲۹٫۱
عبارات احتیاط‌آمیز دارای بار عاطفی	تعداد درصد	۵۹ ٪۲۱٫۱	۱۶ ٪۱۳٫۸	۷۵ ٪۱۹
عبارات احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده	تعداد درصد	۱۶ ٪۵٫۷	۵ ٪۴٫۳	۲۱ ٪۵٫۳
مجموع	تعداد کل درصد کل	۲۷۹ ٪۱۰۰	۱۱۶ ٪۱۰۰	۳۹۵ ٪۱۰۰

در ارتباط با سؤال اول، نتایج حاصل از آزمون مربع خی نشان داد که تفاوت آماری معنی‌داری در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش مقدمه مقالات انگلیسی رشته کشاورزی نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی وجود دارد. بنابراین، فرضیه ختشی اول مطالعه مبنی بر عدم وجود تفاوت معنی‌دار بین این دو گروه از نویسندگان، رد شد (جدول ۲).

جدول ۲: آزمون مربع خی

	value	df	Asymp.Sig. (2- tailed)
Pearson Chi- square	۱۰٫۶۷۶	۴	۰٫۰۳۰

تعداد و فراوانی عبارات احتیاط‌آمیز مورد استفاده در بخش بحث مقالات نویسندگان ایرانی و غیرایرانی انگلیسی رشته‌های کشاورزی در مجموع به ترتیب ۲۶۱ و ۸۴۱ بودند. در حالی که در مقالات نویسندگان غیر ایرانی، ۴۹۸ سپر واژه، ۵۱ عبارت احتیاط‌آمیز مرکب، ۱۶۸ عبارت نزدیک شونده، ۹۷ عبارت احتیاط‌آمیز دارای بار عاطفی و ۲۷ عبارت احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده وجود داشت، در مقالات نویسندگان ایرانی ۱۱۳ سپر واژه، ۲۶ عبارت احتیاط‌آمیز مرکب، ۷۶ نزدیک شونده، ۳۴ عبارت احتیاط‌آمیز دارای بار عاطفی و ۱۲ عبارت احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده یافت شد (جدول ۳).

جدول ۳: تعداد و فراوانی عبارات احتیاط‌آمیز مورد استفاده در بخش بحث نویسندگان ایرانی و

غیر ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی

		بحث		کل
		نویسندگان غیر ایرانی	نویسندگان ایرانی	
سپر واژه‌ها	تعداد	۴۹۸	۱۱۳	۶۱۱
	درصد	%۵۹,۲	%۴۳,۳	%۵۵,۴
عبارات احتیاط‌آمیز مرکب	تعداد	۵۱	۲۶	۷۷
	درصد	%۶,۱	%۱۰	%۷
نزدیک شونده‌ها	تعداد	۱۶۸	۷۶	۱۱۵
	درصد	%۲۰	%۲۹,۱	%۲۲,۱
عبارات احتیاط‌آمیز دارای بار عاطفی	تعداد	۹۷	۳۴	۱۳۱
	درصد	%۱۱,۵	%۱۳	%۱۱,۹
عبارات احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده	تعداد	۲۷	۱۲	۳۹
	درصد	%۳,۲	%۴,۶	%۳,۵
مجموع	تعداد کل	۸۴۱	۲۶۱	۱۱۰۲
	درصد کل	%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰

در رابطه با سؤال دوم، نتایج حاصل از آزمون مربع خبی نشان داد که تفاوت آماری معنی داری در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش بحث مقالات نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی انگلیسی رشته‌های کشاورزی وجود دارد. بنابراین، فرضیه خنثی دوم مطالعه مبنی بر عدم وجود تفاوت معنی دار بین این دو گروه از نویسندگان در این زمینه، رد شد (جدول ۴).

جدول ۴: آزمون مربع خبی

	value	df	Asymp.Sig. (2- sided)
Pearson Chi- square	۲۲,۴۱۱	۴	۰/۰۰۰

۲.۶. نتایج مصاحبه

۲.۶.۱. نتایج مصاحبه پایلوت

همان‌گونه که قبلاً ذکر شد، قبل از انجام مصاحبه پژوهش حاضر، یک مصاحبه پایلوت با ۱۲ تن از اساتید رشته‌های مختلف کشاورزی انجام شد. هدف اصلی مصاحبه پایلوت، استخراج پاسخ‌های مشترک مصاحبه‌شونده‌ها جهت استفاده در سؤالات مصاحبه مطالعه حاضر بود. نتایج حاصله از مصاحبه پایلوت نشان داد علت استفاده کمتر نویسندگان ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی از عبارات احتیاط‌آمیز به ترتیب با عدم آگاهی آن‌ها از این عبارات (۸۳,۵ درصد)، ضعف دانش زبان انگلیسی نویسندگان ایرانی نسبت به نویسندگان غیر ایرانی (۷۵ درصد)، تفاوت‌های زبانی و فرهنگی نویسندگان ایرانی و نویسندگان غیر ایرانی (۶۷ درصد)، ضعف سیستم آموزش زبان انگلیسی در ایران (حدود ۴۲ درصد)، عوامل شخصیتی نویسنده (۲۵ درصد) و شتابزدگی در نگارش مقالات علمی صرفاً جهت ارتقاء مرتبه علمی و یا استخدام (۲۵ درصد) مرتبط بود.

۲.۶.۲. نتایج مصاحبه پژوهش حاضر

همان‌طور که قبلاً ذکر گردید، مصاحبه‌ای ۵ سؤالی با ۳۲ نفر از اساتید رشته‌های کشاورزی انجام شد که نتایج آن به شرح زیر است.

سؤال اول مصاحبه به این مسئله پرداخت که آیا علت استفاده کمتر نویسندگان ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز، ضعف دانش زبان انگلیسی آنهاست. آمار توصیفی (فراوانی و درصد) پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان در جدول شماره ۵ خلاصه شده است.

جدول ۵: توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌ها در مورد ضعف زبانی نویسندگان ایرانی (سؤال ۱)

پاسخ	فراوانی	درصد	درصد معتبر	تجمع درصدی
خیر	۱۳	۴۰,۶	۴۰,۶	۴۰,۶
بله	۱۹	۵۹,۴	۵۹,۴	۱۰۰,۰
مجموع	۳۲	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	

همان‌طور که جدول ۵ نشان می‌دهد، از تعداد ۳۲ نفر از اساتیدی که به این سؤال پاسخ دادند، ۵۹,۴ درصد اظهار داشتند که ضعف زبانی باعث می‌شود تا نویسندگان ایرانی نسبت به نویسندگان غیر ایرانی کمتر از این عبارات استفاده کنند.

در سؤال دوم مصاحبه پرسیده شد آیا علت این امر، عدم آگاهی نویسندگان ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز است. فراوانی و درصد پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان در جدول شماره ۶ ارائه شده است.

جدول ۶: توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌ها در مورد عدم آگاهی نویسندگان ایرانی از عبارت

احتیاط‌آمیز (سؤال ۲)

پاسخ	پاسخ	فراوانی	درصد	درصد معتبر
خیر	۲	۶,۳	۶,۳	۶,۳
بله	۳۰	۹۳,۸	۹۳,۸	۱۰۰,۰
مجموع	۳۲	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	

همان‌طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، از تعداد ۳۲ تن از اساتید مذکور که به این سؤال پاسخ دادند، ۳۰ نفر (۹۳,۸ درصد) بیان داشتند که علت استفاده کمتر نویسندگان ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز، عدم آگاهی آنها از این عبارات می‌باشد.

سؤال سوم مصاحبه به این مسئله پرداخت که آیا علت، تفاوت‌های زبانی و فرهنگی نویسندگان ایرانی با نویسندگان غیر ایرانی است.

جدول ۷: توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌ها در مورد تفاوت‌های زبانی و فرهنگی نویسندگان ایرانی و نویسندگان غیر ایرانی (سؤال ۳)

پاسخ	فراوانی	درصد	درصد معتبر	تجمع درصدی
خیر	۵	۱۵,۶	۱۵,۶	۱۵,۶
بله	۲۷	۸۴,۴	۸۴,۴	۱۰۰,۰
مجموع	۳۲	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	

همان‌طور که جدول شماره ۷ نشان می‌دهد، از ۳۲ تن از اساتید مصاحبه‌شونده، ۸۴,۴ درصد (۲۷ نفر) اظهار داشتند که علت استفاده کمتر نویسندگان ایرانی از این عبارات، وجود تفاوت‌های زبانی و فرهنگی بین این دو گروه از نویسندگان می‌باشد.

سؤال چهارم مصاحبه در پی این بود که آیا علت استفاده کمتر از عبارات احتیاط‌آمیز توسط نویسندگان ایرانی، مربوط به شخصیت آن‌هاست. آمار توصیفی (فراوانی و درصد) پاسخ‌های مصاحبه‌شوندگان در جدول شماره ۸ خلاصه شده است.

جدول ۸: توزیع فراوانی و درصد پاسخ‌ها در مورد تأثیر شخصیت نویسندگان ایرانی در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز (سؤال ۴)

پاسخ	فراوانی	درصد	درصد معتبر	تجمع درصدی
خیر	۱۲	۳۷,۵	۳۷,۵	۳۷,۵
بله	۲۰	۶۲,۵	۶۲,۵	۱۰۰,۰
مجموع	۳۲	۱۰۰,۰	۱۰۰,۰	

همان‌طور که از جدول شماره پیداست، ۶۲,۵ درصد از مصاحبه‌شوندگان بیان داشتند که شخصیت نویسنده در استفاده یا عدم استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز تأثیر دارد.

در سؤال پنجم مصاحبه پرسیده شد که آیا به جز دلایل ذکر شده فوق، دلایل دیگری برای استفاده کمتر نویسندگان ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز وجود دارد. پاسخ‌های متفاوتی به این سؤال از مصاحبه‌شوندگان دریافت شد که آمار توصیفی (فراوانی و درصد) پاسخ‌ها در جدول شماره ۹ آورده شده است.

جدول ۹: سایر دلایل

ردیف	دلیل	تعداد	درصد
۱	مقاله‌نویسی اساساً جهت ارتقاء مرتبه علمی و تب موجود در کشور برای چاپ مقاله (که باعث کاهش کیفیت مقالات می‌شود)	۱۰	۳۱,۲۵
۲	اظهار نظر با قاطعیت بیشتر ایرانی‌ها نسبت به انگلیسی‌زبانان	۹	۲۸,۱۲
۳	ضعف سیستم آموزش زبان انگلیسی در ایران	۹	۲۸,۱۲
۴	ضعف نویسندگان ایرانی در نوشتن مقالات انگلیسی و عدم آگاهی ایشان از روش‌های مقاله‌نویسی در زبان انگلیسی	۷	۲۱,۸۷
۵	عدم دقت و تذکر داوران مقالات در برخورد با این موضوع	۶	۱۸,۷۵
۶	عدم ارتباط کافی و مستمر (گفتاری و نوشتاری) اساتید و نویسندگان ایرانی با نویسندگان انگلیسی‌زبان و آثار و مقالات ایشان	۶	۱۸,۷۵
۷	عدم آگاهی از ماهیت و فلسفه علم (این که نویسندگان ایرانی فکر می‌کنند گزاره‌های علمی را باید با قاطعیت بیشتری گزارش کنند)	۶	۱۸,۷۵
۸	عدم تجربه کافی در نوشتن مقالات	۵	۱۵,۶۲
۹	پایین بودن سطح علمی و دانش فردی	۴	۱۲,۵۰
۱۰	عدم استفاده از مقالات لاتین در تحقیقات دانشجویان و الگوبرداری از این مقالات برای نوشتن مقالات انگلیسی	۳	۹,۳۷
۱۱	عدم ایجاد انگیزه از طرف اساتید در دانشجویان در زمینه نگارش و الگوبرداری از ژورنال‌های معتبر بین‌المللی	۳	۹,۳۷
۱۲	ترس از عدم پذیرش مقاله و پایین آمدن اعتبار علمی	۲	۶,۲۵

۷. بحث

۱.۷. بحث نتایج تحلیل پیکره

تجزیه و تحلیل بخش‌های مقدمه و بحث مقالات نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی انگلیسی رشته‌های کشاورزی نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین فراوانی عبارات احتیاط‌آمیز استفاده شده در مقالات این دو گروه از نویسندگان وجود دارد که می‌تواند مهر تأییدی بر یافته‌های تحقیقات قبلی در این زمینه، از جمله نتایج مطالعه جلیلی فر (۲۰۰۷)، عطایی و صدر (۲۰۰۸)، میرزاپور و راسخ مهند (۲۰۱۲) باشد. همچنین، نتایج مطالعه حاضر نشان داد که نویسندگان ایرانی معمولاً اظهارات علمی خود را با قطعیت بیشتری بیان داشته و جسورتر هستند، در حالی که نویسندگان انگلیسی در مطرح کردن ادعاهای خود و رد یا تأیید ایده‌های دیگران که از ملزومات گفتمان‌های علمی است محتاط‌تر عمل می‌کنند. همچنین، تجزیه و تحلیل بیشتر داده‌ها نشان داد که عبارات احتیاط‌آمیز نوع سپر واژه، نزدیک شونده و عبارات احتیاط‌آمیز دارای بار عاطفی، بیشتر از سایر عبارات احتیاط‌آمیز در بخش‌های مقدمه و بحث مقالات کشاورزی نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی به کار می‌روند. همان‌طور که نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد، بیشترین استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش‌های مقدمه و بحث مقالات این دو گروه از نویسندگان مربوط به گروه سپر واژه‌ها بود که با یافته‌های تحقیقات قبلی انجام شده در این زمینه (آدامز-اسمیت^۱، ۱۹۸۳؛ تاراتینو^۴، ۱۹۹۱؛ تریمبل^۲، ۱۹۸۵؛ کوبوی^۳، ۱۹۸۸) مطابقت دارد. این تحقیقات نشان دادند که سپر واژه‌ها، رایج‌ترین عبارات احتیاط‌آمیز مورد استعمال در مقالات پژوهشی هستند. در ادامه، نمونه‌هایی از مقالات هر دو گروه از نویسندگان آورده می‌شود:

مقالات نویسندگان ایرانی:

➤ This technique can be... .

1 Adams-Smith

2 Trimble

3 Kubui

4 Tarantino

- The reason for such commonness of genetic variation in these plants **could be** that ....
- ... **can be** propagated from seed....
- It also **seems** that the genetic variations ....
- Variations observed in the RAPD pattern **may be** due to different causes ....

مقالات نویسندگان غیر ایرانی:

- All these results **suggest** that cytokinins **may be** involved in ...,
- This difference is **probably** associated with the high C-to-N ratio of Sonning soil, the soil microbes being **relatively** starved of nitrogen.
- Not all flowers **appeared** to be complete flowers.
- This **suggests** that the quality of soil organic matter **may be affected** even before forest clearing takes.....

نکته قابل تأمل در مورد استفاده از سپر واژه‌ها، این است که تنوع استفاده از این عبارات در مقالات نگارش شده توسط نویسندگان غیر ایرانی بیشتر از مقالات نگارش شده توسط نویسندگان ایرانی است. نویسندگان غیر ایرانی از انواع مختلف سپر واژه از قبیل افعال حالت، افعال نیمه کمکی، قیود احتمال، افعال شناختی و صفات استفاده می‌کنند، درحالی‌که نویسندگان ایرانی عمدتاً از افعال حالت استفاده می‌کنند.

کمترین فراوانی استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز، مربوط به عبارات احتیاط‌آمیز دارای بار عاطفی و عبارات احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده بودند که با مطالعات سلگر-مایر (۱۹۹۳، ۱۹۹۱) که در آن‌ها، این دو نوع عبارات احتیاط‌آمیز به‌وفور در سرمقاله‌ها و مقالات یافت شدند، در تضادی آشکار است.

در مورد عبارات احتیاط‌آمیز دارای بار عاطفی باید گفت به نظر می‌رسد که نویسندگان غیر ایرانی خیلی بیشتر از نویسندگان ایرانی به وجود چنین عباراتی واقف باشند، چراکه فراوانی استفاده از این عبارات در مقالات نویسندگان غیر ایرانی به میزان قابل توجهی بیشتر است. برای مثال، عبارات زیر اغلب توسط نویسندگان غیر ایرانی مورد استفاده قرار گرفته است:

- ... could be **particularly important** to the agricultural sector.
- Two of these measures are **especially important** in regard to the focus of this paper
- This is **particularly true**, when the crop that exceeds its MTP is ....
- The plant cells possess **highly efficient** defense systems for elimination of the harmful effect of oxidative stress.
- Purine-type cytokinins have been **most extensively** studied....

عبارات احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده جزء آن دسته از عباراتی بودند که کمترین فراوانی را در هر دو گروه از نویسندگان داشتند. بررسی موردی چندین مقاله از هر دو گروه از نویسندگان نشان داد که در برخی مقالات، بخصوص مقالات نگارش شده توسط نویسندگان ایرانی، حتی یک مورد از این نوع عبارات موجود نبود. همان‌طور که در بالا اشاره شده است، در بررسی ۴۰ مقاله از هر دو گروه، تنها در بخش مقدمه ۱۶ و ۵ مورد و در بخش بحث ۲۷ و ۱۲ مورد از این عبارات به ترتیب توسط نویسندگان غیر ایرانی و ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی استفاده شده است. در زیر مثال‌هایی از این عبارات توسط نویسندگان غیر ایرانی آورده شده است:

- **To our knowledge**, this is the first report on the effect of polyamines on regeneration and transformation in a fruit tree species.
- **To our knowledge**, only transgenic plants from a cultivar of *Prunus subhirtella*...

در مجموع، در بخش مقدمه مقالات نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی انگلیسی رشته‌های کشاورزی، سپر واژه‌ها (۳۶,۵٪)، سپس عبارات نزدیک شونده (۲۹,۱٪) بیشترین فراوانی و عبارات احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده (۵,۳٪) کمترین فراوانی را داشتند. همچنین در مجموع، در بخش "بحث" مقالات نویسندگان انگلیسی ایرانی و غیر ایرانی، بیشترین فراوانی مربوط به سپر واژه‌ها (۵۵,۴٪) و کمترین فراوانی مربوط به عبارات احتیاط‌آمیز بیانگر نقصان و تردید نویسنده (۳,۵٪) بودند.

مقایسه بخش‌های "مقدمه" و "بحث" مقالات کشاورزی هر دو گروه نشان داد که هم نویسندگان ایرانی و هم نویسندگان غیر ایرانی تمایل بیشتری به استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز

در بخش "بحث" نسبت به بخش "مقدمه" دارند و این نتیجه با یافته‌های تحقیقات قبلی انجام شده در این زمینه مانند نتایج وارتالا (۲۰۰۱)، هایل‌اند (۱۹۹۸)، سلگر-مایر (۱۹۹۴)، واسه‌لوا (۲۰۰۱) و اسکلتن (۱۹۸۸) مطابقت دارد. این محققان به این نتیجه رسیدند که بخش "بحث"، احتیاط‌آمیزترین بخش در رشته‌های مورد بررسی بود.

در مقایسه بخش بحث مقالات نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی، نتایج نشان داد که تعداد عبارات احتیاط‌آمیز در بخش بحث مقالات نویسندگان غیر ایرانی مقالات انگلیسی رشته‌های کشاورزی (۸۴۱) به‌طور معنی‌دار و فزاینده‌ای از تعداد عبارات احتیاط‌آمیز در بخش بحث نویسندگان ایرانی (۲۶۱) بیشتر است. چراکه به عقیده سلگر-مایر (۱۹۹۴)، بخش بحث منعکس‌کننده بخش مقدمه است که از یافته‌های جزئی به مفاهیم گسترده‌تر تبدیل می‌شود. هایل‌اند (۱۹۹۸: ۱۵۴) معتقد است که نویسندگان در بخش بحث مقالات پژوهشی برای کسب اعتبار علمی سعی می‌کنند از طریق تعمیم نتایج داده‌های خود تفسیرهای کلی ارائه دهند. بنابراین، آن‌ها در تعمیم یافته‌های خود تلاش می‌کنند از قطعیت در بیان ایده‌ها و یافته‌ها اجتناب نمایند.

همان‌طور که فلاحتی (۲۰۰۴) معتقد است، دلیل اصلی استفاده زیاد از عبارات احتیاط‌آمیز در بخش بحث مقالات پژوهشی این است که تعمیم قطعی یافته‌ها، خطر به‌اشتباه افتادن را افزایش می‌دهد. همچنین نتایج این تحقیق با یافته‌های حاصل از مطالعه انجام شده توسط عطایی و صدر (۲۰۰۸) سازگاری دارند. آن‌ها به بررسی عبارات احتیاط‌آمیز مورد استفاده در مقالات زبان‌شناسی کاربردی نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی پرداختند که نتایج حاصل شده نشان داد نویسندگان غیر ایرانی در بخش بحث، یافته‌های خود را محتاطانه‌تر و با قطعیت کمتری بیان می‌کنند. به اعتقاد عطایی و صدر (۲۰۰۸)، نویسندگان ایرانی به دلیل این که به جای توجه به جنبه‌های تعاملی نگارش‌های علمی، بیشتر به جنبه‌های متنی توجه می‌کنند، معمولاً از انواع معدودی از عبارات احتیاط‌آمیز استفاده کرده و مقالات پژوهشی خود را کمتر به‌صورت تعاملی می‌نویسند. بنابراین، لازم است نویسندگان ایرانی مقالات انگلیسی تلاش

نمایند تا با استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز، ایده‌های خود را در برابر مخالفت احتمالی و نقد دیگران محافظت کنند.

۲،۷. بحث نتایج مصاحبه

همان‌طور که قبلاً گفته شد، محققان با ۳۲ نفر از اساتید رشته‌های کشاورزی مصاحبه‌ای انجام دادند. نتایج حاصله از سؤال اول مصاحبه نشان داد به عقیده ۵۹،۴ درصد از اساتید، ضعف دانش زبان انگلیسی باعث می‌شود تا نویسندگان ایرانی نسبت به نویسندگان غیر ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز کمتری استفاده کنند. یکی از اساتید تأثیر این عامل را این‌گونه بیان کرد: "ضعف زبان انگلیسی نویسندگان ایرانی تأثیرگذار است و ریشه این مشکل در ضعف سیستم آموزشی (زبان انگلیسی) در ایران است."

این نتایج با یافته‌های مطالعات قبلی همچون (ونتولا و مورانن، ۱۹۹۰؛ مورانن ۱۹۹۷ به نقل از عطایی و صدر، ۲۰۰۸) مطابقت دارد. آن‌ها دریافتند که نویسندگان فنلاندی که به زبان انگلیسی صحبت می‌کردند کمتر از نویسندگان انگلیسی زبان از عبارات احتیاط‌آمیز استفاده می‌کردند که دلیل این امر را به تفاوت‌های موجود در سطح دانش زبانی آن‌ها نسبت دادند. همچنین مورانن (۱۹۹۷ به نقل از عطایی و صدر، ۲۰۰۸) اظهار داشت که سخنگویان غیر بومی با سطح دانش زبانی پائین‌تر، از عبارات احتیاط‌آمیز کمتری نسبت به سخنگویانی که سطح دانش زبانی بالاتری داشتند، استفاده می‌کردند. به‌علاوه، جلیلی فر و شوشتری (۲۰۱۱) معتقدند که داشتن مهارت و دانش زبانی بالا با آگاهی کافی از زبان به کارگرفته شده در متن مرتبط است. آن‌ها بر این باورند که افزایش آگاهی از عناصر زبان، تضمین‌کننده فهم بیشتری از عناصر فراگفتمان و عملکرد آن‌ها در متن است.

در سوال دوم، تأثیر عدم آگاهی نویسندگان ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز بر استفاده کمتر از این عبارات بررسی شد و از ۳۲ نفر از اساتید مذکور که به این سؤال پاسخ دادند، ۳۰ نفر (۹۳،۸ درصد) بیان داشتند که علت این امر، عدم آگاهی این نویسندگان از این عبارات می‌باشد. به‌عنوان مثال، برخی اساتید علت این امر را این‌گونه بیان داشتند:

"علت عدم تشکیل کلاس‌های آموزشی برای آموزش نحوه نگارش مقاله و استفاده از این عبارات می‌باشد."

"به ضعف آموزش و عدم آموزش صحیح بستگی دارد."

"علت، عدم توجه اساتید به این موضوع و عدم آگاهی اکثر اساتید از این موضوع می‌باشد."

"علت اصلی، عدم آگاهی نویسندگان ایرانی از این عبارات و ضعف آن‌ها در نوشتن مقالات می‌باشد."

"علت، کم‌تجربگی نویسندگان و عدم آگاهی از این عبارات می‌باشد."

جلیلی فر (۲۰۰۷) دریافت که آموزش مستقیم عبارات احتیاط‌آمیز تأثیر مثبتی بر عملکرد نوشتاری محققان کم‌تجربه که مقالاتشان توسط ویراستارهای ژورنال‌های بین‌المللی مورد پذیرش قرار نمی‌گیرد، دارد. در حقیقت او اظهار داشت که عبارات احتیاط‌آمیز بخشی ضروری از مباحث آکادمیک به شمار می‌آیند که باید در دوره‌های مقاله‌نویسی و روش تحقیق آموزش داده شوند. به علاوه، جلیلی فر (۲۰۱۱) علت این تفاوت‌ها را به عدم آگاهی از قوانین رایج در نوشتن مقالات به زبان انگلیسی و همچنین عدم آموزش مستقیم و در معرض قرار نگرفتن محققان فارسی‌زبان با قواعد منظور شناختی و جامعه‌شناختی زبان انگلیسی نسبت داد. با توجه به اهمیت نشانه‌های فراگفتمان که عبارات احتیاط‌آمیز هم یکی از زیرمجموعه‌های این علائم می‌باشد، افزایش آگاهی و آموزش دانشجویان در این زمینه ضروری به نظر می‌رسد. در همین راستا، هایل‌اند (۲۰۰۰) نیز به افزایش آگاهی و آموزش دانشجویان در زمینه عبارات‌های احتیاط‌آمیز و انجام تحقیقات بیشتر در این زمینه تأکید داشت.

در سؤال سوم، تفاوت‌های زبانی و فرهنگی نویسندگان ایرانی مورد بررسی قرار گرفت و از ۳۲ نفر از اساتید مصاحبه‌شونده، ۸۴٫۴ درصد (۲۷ نفر) اظهار داشتند که علت استفاده کمتر نویسندگان ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز، وجود تفاوت‌های زبانی و فرهنگی بین این دو گروه از نویسندگان می‌باشد. یکی از مصاحبه‌شوندگان اظهار داشت:

علت در ریشه فرهنگی موجود در جامعه است. در فرهنگ‌های دیگر هنگامی که مردم علم کافی از مسئله‌ای ندارند قضاوت و اظهار نظر نمی‌کنند، اما ایرانیان با قاطعیت بیشتری صحبت می‌کنند، بویژه در محیط علمی که می‌خواهند بیشتر مورد قبول واقع شوند. تفاوت‌های زبانی هم می‌تواند تأثیر داشته باشد چون اکثر نویسندگان ایرانی تحت الفظی ترجمه می‌کنند و ترجمه از زبان مادری به زبان انگلیسی ترجمه را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

همان‌گونه که در نظرات مصاحبه‌شوندگان مشهود است، در جامعه ایران افراد معمولاً با قاطعیت بیشتری صحبت می‌کنند. شاید قاطعیت در کلام ایرانیان به ریشه‌های فرهنگی آن‌ها باز گردد چراکه در فرهنگ ایرانی، مسئله‌ای که با قاطعیت عنوان نشود معمولاً مورد پذیرش قرار نمی‌گیرد و همین ترس از عدم پذیرش شاید به جامعه علمی نیز سرایت نموده و در مقاله‌های پژوهشی نویسندگان ایرانی منعکس می‌شود. نتایج به‌دست آمده از این مطالعه با یافته‌های تحقیقات قبلی در این زمینه مطابقت دارد. به‌عنوان مثال، تأثیر فرهنگ و زبان در استفاده از نشانه‌های فراگفتمان در نوشتار آکادمیک در مطالعات مختلفی نشان داده شده است (بنیادی، غلامی و نصیری، ۲۰۱۲؛ جلیلی فر، ۲۰۱۱؛ حلبی ساز، پزخ و شکیبافر، ۲۰۱۴؛ عطایی و صدر، ۲۰۰۸). عدم استفاده کافی از عبارات احتیاط‌آمیز ویژگی مشترک نویسندگان زبان دوم می‌باشد؛ حتی آن‌هایی که دانش واژگانی و دستوری خوبی در زبان انگلیسی دارند. این مشکل می‌تواند به‌طور جدی مشارکت دانشجویان را در دنیای علمی که تحت احاطه زبان بین‌المللی انگلیسی می‌باشد، تحت تأثیر قرار دهد. دلیل اصلی این مشکل در این است که ویژگی‌های گفتمان در نوشتار آکادمیک در محدوده فرهنگ می‌باشد (هایل‌اند، ۱۹۹۵). هایل‌اند اظهار داشت که مطالعات مقابله‌ای نشان داده است که فراگیران انگلیسی به‌عنوان زبان دوم با سطوح دانش متفاوت، راهبردهای یادگیری خود را از زبان مادری به زبان دوم منتقل می‌کنند که منجر به عاملی به نام شکست کاربردی بین فرهنگی می‌شود (توماس ۱۹۸۳ به نقل از هایل‌اند، ۱۹۹۵) و علت این امر یا ضعف دانش زبانی است و یا تفاسیر نادرست از رفتارهای صحیح فرهنگی (هایل‌اند ۱۹۹۵).

تحریریان و شهزمانی (۲۰۰۹)، علت فراوانی و گوناگونی استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز در نوشتار آکادمیک را علاوه بر تفاوت‌های زبانی به تفاوت‌های فرهنگی نسبت دادند که محدود کننده چهارچوب فرد در انتخاب لفظ بیان نویسندگان و همچنین درک آن‌ها از عوامل اجتماعی و فرهنگی است که متفاوت از انگلیسی‌زبانان می‌باشد. همچنین آن‌ها یک علت ممکن دیگر را در تنوع استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز به این مسئله نسبت دادند که به نظر می‌رسد نویسندگان فارسی زبان نسبت به نویسندگان انگلیسی قاطع‌تر هستند و ادعای بیشتری در نوشتار خود دارند، اما نویسندگان انگلیسی زبان محتاط‌تر و محافظه‌کارترند.

در سؤال چهارم تأثیر شخصیت نویسندگان ایرانی در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز بررسی شد و نتایج نشان داد که ۶۲٫۵ درصد از اساتید بر این باور بودند که شخصیت نویسندگان ایرانی در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز تأثیر دارد. در حالی که ۳۷٫۵ درصد از آنها اظهار داشتند که شخصیت نویسندگان ایرانی تأثیری ندارد.

یکی از مصاحبه‌شوندگان اظهار داشت:

شخصیت نویسنده تأثیرگذار است. در هر فرهنگی، خود شخص اولین عامل مؤثر است و منیت در صحبت کردن و نوشتار فرد در مسائل علمی هم مشهود است. به‌عنوان مثال، بعضی افراد اطمینان بیشتری به خود دارند و احتمال خطا در کار خود را کمتر می‌بینند و با ادعای بیشتری نتیجه کار خود را گزارش می‌کنند.

به عقیده هایل‌اند (۱۹۹۸)، انتخاب تشدیدکننده‌ها و یا عبارات احتیاط‌آمیز در یک متن که به‌عنوان انتخاب‌های گفتمان فرد شناخته می‌شوند به نحوی تحت تأثیر ویژگی‌های فردی و شخصیتی افراد همچون اعتماد بنفس و تجربه بوده و اغلب به‌عنوان جنبه‌های خودکار و ناآگاهانه در نوشتار فرد منعکس می‌شود.

در خاتمه خاطر نشان می‌شود، به نظر می‌رسد درسیستم آموزشی کشور، زبان انگلیسی به‌طور اعم و دروس زبان تخصصی دانشگاه‌ها (انگلیسی با اهداف ویژه) به‌طور اخص، به‌صورت جدی، اصولی و صحیح آموزش داده نمی‌شود. همچنین کارگاه‌های آموزشی و دوره‌های پیش خدمت و ضمن خدمت در خصوص نحوه نگارش مقالات به زبان انگلیسی

جهت نویسندگان مقالات انگلیسی رشته‌های مختلف دانشگاهی که عمدتاً اساتید دانشگاه‌ها و دانشجویان تحصیلات تکمیلی هستند به‌طور اصولی و نظام مند برگزار نمی‌گردد که هر دو عامل می‌توانند از عوامل اصلی استفاده کمتر نویسندگان ایرانی مقالات انگلیسی از عبارات احتیاط‌آمیز باشند. به علاوه، همان گونه که مصاحبه‌شوندگان در مصاحبه پایلوت و مصاحبه پژوهش حاضر نیز اظهار داشتند، ظاهراً به نظر می‌رسد تأکید بیش از حد بر نگارش مقالات علمی مخصوصاً مقالات بین‌المللی به زبان انگلیسی در سیستم آموزش عالی کشور و تعیین آن به‌عنوان یکی از شاخص‌ها و ملزومات اصلی ارتقاء مرتبه علمی اساتید دانشگاه‌ها و معیار موفقیت دانشجویان تحصیلات تکمیلی، باعث نوعی شتابزدگی در نگارش مقالات گشته و نهایتاً منجر به ایجاد نوعی نگاه محصول-محور به نگارش مقالات علمی شده است که سبب شده فرآیندهای نگارش و فراگیری قواعد نوشتاری مقالات به زبان انگلیسی که شامل استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز نیز است مغفول بماند؛ چراکه اساتید و پژوهشگران دانشگاه‌ها و دانشجویان تحصیلات تکمیلی که اکثریت نویسندگان مقالات علمی کشور را تشکیل می‌دهند، در کنار سایر دل مشغولی‌ها، به علت دغدغه افزایش تولیدات علمی جهت ارتقاء، ممکن است دیگر فرصت فراگیری مقدمات و ملزومات این مهم را نداشته باشند.

۸. نتیجه‌گیری

تجزیه و تحلیل بخش‌های مقدمه و بحث مقالات انگلیسی نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی رشته‌های کشاورزی در استفاده از عبارات احتیاط‌آمیز نشان داد که بین نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی تفاوت معنی‌داری در استفاده از این عبارات وجود دارد.

همچنین، نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که نویسندگان غیر ایرانی در مقایسه با نویسندگان ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز بیشتری در هر دو بخش مقدمه و بحث مقالات کشاورزی استفاده می‌کنند. در نتیجه، این مطالعه برای استفاده کنندگانی که انگلیسی را برای اهداف ویژه و علمی به کار می‌برند و مایل به انتشار یافته‌های پژوهشی خود در مجلات بین‌المللی انگلیسی زبان می‌باشند، می‌تواند مفید واقع شود؛ به نحوی که با احتیاط بیشتری به

بیان ایده‌ها و نظرات علمی خود پرداخته و از قطعیت در بیان نظرات و یافته‌های خود اجتناب نمایند تا بدین وسیله یافته‌های مطالعات آن‌ها از مقبولیت بیشتری برخوردار گردد.

یکی از مسائل حائز اهمیت در روش‌های نوین زبان، افزایش توجه بخشی یا آگاه‌سازی افراد نسبت به مسائل، مهارت‌ها، جنبه‌ها و اجزای مختلف آموزش زبان است. اسکات و اسکات^۱ (۲۰۱۰) معتقدند، توجه یا آگاه‌سازی، فرآیندی است که طی آن سطح توجه و علاقه فرد نسبت به مهارت، جنبه و یا جزئی از زبان مانند واژگان، دستور و غیره افزایش پیدا می‌کند؛ به طوری که آن جنبه، بخش و یا مطلب زبانی ملکه ذهن استفاده‌کنندگان از زبان می‌شود. بنابراین لازم است سطح آگاهی و توجه نویسندگان ایرانی مقالات به زبان انگلیسی نسبت به عبارات احتیاط‌آمیز و نحوه استفاده از آن‌ها افزایش داده شده و این عبارات به صورت نظام‌مند و اصولی آموزش داده شوند.

مطالعه حاضر مانند سایر تحقیقات علمی ممکن است از کاستی‌هایی رنج برد. این مطالعه، تنها به بررسی مقالات انگلیسی نویسندگان ایرانی و غیر ایرانی رشته‌های کشاورزی پرداخته است. بنابراین تکرار تحقیق حاضر جهت سایر شاخه‌های علوم با حجم نمونه بزرگ‌تر و داده‌های بیشتر توصیه می‌شود. به علاوه، به منظور یافتن دلایل استفاده کمتر نویسندگان ایرانی از عبارات احتیاط‌آمیز می‌توان از نمونه‌ها و داده‌های کیفی بیشتری بهره جست و از اساتید رشته‌های مختلف و همچنین متخصصان نگارش که از بکارگیری عبارات احتیاط‌آمیز آگاهی کافی دارند پرسش به عمل آورد. با توجه به یافته‌های تحقیق حاضر به نظر می‌رسد اگر نویسندگان ایرانی مقالات انگلیسی اعم از اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی برای اهداف علمی، سطح توجه خود را نسبت به عبارات احتیاط‌آمیز و استفاده از آن‌ها افزایش دهند، می‌توانند با اجتناب از بیان قطعیت در اظهارنظرهای علمی، مطالب خود را باورپذیرتر نموده و سهل‌تر و سریع‌تر یافته‌های تحقیقات خود را از طریق نشریات علمی بین‌المللی با همکاران و هم‌کسوتان خود در سراسر جهان به اشتراک بگذارند.

کتابنامه

- استاجی، اعظم و افشین، فهیمه. (۱۳۹۰). بررسی کاربرد شناختی عبارتهای احتیاط آمیز در مقالات علمی - پژوهشی فارسی. *پژوهش های زبانی دوره ۲. شماره ۲. صص ۳۶-۱۷.*
- Adams-Smith, D. E. (1983). *Prescribing and general practice: Styles in medical journals*. Paper presented at TESOL Convention.
- Atai, M. R., & Sadr, L. (2008). A cross-cultural study of hedging devices in discussion section of applied linguistics research articles. *Journal Teaching English Language and Literature Society of Iran*, 7(2), 1-22.
- Bonyadi, A., Gholami, J., & Nasiri, S. (2012). A contrastive study of hedging in environmental sciences research articles. *Journal of Language Teaching and Research*, 3(6), 1186-1193.
- Brown, P., & Levinson, S. (1978). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Falahati, R. (2004). *A contrastive study of hedging in English and Farsi academic discourse*. Unpublished MA thesis. Tehran: University of Tehran, Department of Linguistics.
- Halabisaz, B., Pazhakh, A., & Shakibafar, M. (2014). Hedging in thesis abstracts on applied linguistics across Persian and English. *International Review of Social Sciences and Humanities*, 7(1), 211-218.
- Hyland, K. (1994). Hedging in academic writing and EAF textbooks. *English for specific purposes*, 13(3), 239-256.
- Hyland, K. (1995). The author in the text: Hedging in scientific writing. *Hong Kong Papers in Linguistics and Language Teaching*, 18, 33-42.
- Hyland, K. (1996a). Talking to academy: Forms of hedging in science research articles. *Written Communication*, 13, 251-281.
- Hyland, K. (1996b). Writing without conviction? Hedging in science research articles. *Applied Linguistics*, 17, 433-454.
- Hyland, K. (1998). Boosting, hedges and the negotiation of academic knowledge. *Text*, 18(3), 349-382.
- Hyland, K. (1999). Talking to Students: Metadiscourse in introductory course books. *English for Specific Purposes*, 18(1), 3-26.
- Hyland, k. (2000). Hedges, boosters and lexical invisibility: Noticing modifiers in academic texts, *Language Awareness*, 9(4), 179-197.
- Jalilifar, A. R. (2007a). Hedges as a pragmatic strategy: Variation across disciplines and cultures. *TELL*, 1(3), 43- 69.

- Jalilifar, A. R. (2007b). All the way through the hedges: A corpus analysis of hedges in research articles. *Greek Journal of Applied Linguistics*, 23, 39-63.
- Jalilifar, A. R. (2011). World of attitudes in research article discussion sections: A cross-linguistic perspective. *Journal of Technology and Education*, 5(3), 177-186.
- Jalilifar, A. R., & Shooshtari, Z. G. (2011). *Metadiscourse awareness and ESAP comprehension*. *Journal of College Reading and Learning*, 41(2), 53-74.
- Kubui, A. (1988). *Aspects of hedging in the discussion of medical research discourse*. LSU ESP Collection. MSc. in TESP Dissertation. University of Aston in Birmingham.
- Lakoff, G. (1972). Hedges: A study in meaning criteria and the logic of fuzzy concepts. *Chicago Linguistic Society Papers*, 8, 183-228.
- Lau, H. H. (1999). Hedging expressions as signals of evidence in academic journal discourse. *Selected papers from the 8th int'l symposium on English teaching* (pp. 431-440). Taipei: Crane.
- Markkanen, R., & Schroder, H. (1997). Hedging: A challenge for pragmatics and discourse analysis. In Markkanen, R. & Schroder, H. (Eds.), *Hedging and discourse: Approaches to the analysis of a pragmatic phenomenon in academic texts* (pp.3-18). Berlin/New York: Walter de Gruyter.
- Mirzapour, F., & Rasekh Mahand, M. (2012). Hedges and boosters in native and non- native library and information and computer science research articles. *3L; Language, Linguistics and Literature, The Southeast Asian Journal of English Language Studies*, 18(2), 119-128.
- Prince, E. F., Frader, J., & Bosk, C. (1982). On hedging in physician-physician discourse. In Di Pietro, R. J. (Ed), *Linguistics and professions* (pp. 83-97). Norwood, N. J. Ablex.
- Rounds, P. (1982). *Hedging in written academic discourse: Precision and flexibility*. The University of Michigan. Mimeo.
- Salager-Meyer, F. (1991). Hedging in Medical discourse: 1980-1990. *Interface*. 6(1). 33-54.
- Salager-Meyer, F. (1993). Imprecision and vagueness (hedging) in today's medical discourse: courtesy, coyness or necessity? *The ESPEcialist*, 14(1), 1-15.

- Salager-Meyer, F. (1994). Hedges and textual communicative function in medical English written discourse. *English for Specific Purposes*, 13(2), 149-170.
- Skelton, J. (1988). Comments in academic articles. In P. Grunwell (Ed.), *Applied linguistics in society* (pp. 98-108). London: Center for International Language Teaching British Association for Applied Linguistics.
- Swales, J. M. (1990). *Genre analysis: English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tahriarian, M. H., & Shahzamani, M. (2009). Hedging in English and Persian Editorials: A Contrastive Study. *Iranian Journal of Applied Linguistic*, 12(1), 199-201.
- Tarantino, M. (1991). EST: Dispassionate discourse and the discreet presence. *UNESCOALSED-LSP Newsletter*, 13(4), 28-34.
- Trimble, L. (1985). *English for Science and Technology: A Discourse Approach*. Cambridge University Press.
- Varttala, T. (2001). *Hedging in scientifically oriented discourse: Exploring variation according to discipline and intended audience*. Doctoral dissertation, University of Tampere.
- Vassileva, I. (2001). Commitment and detachment in English and Bulgarian academic writing. *English for Specific Purposes*, 20, 83-102.
- Yang, Y. (2003). *A contrastive study of hedges in English and Chinese academic discourse*. Unpublished MA thesis, Jilin University, Changchun, China.